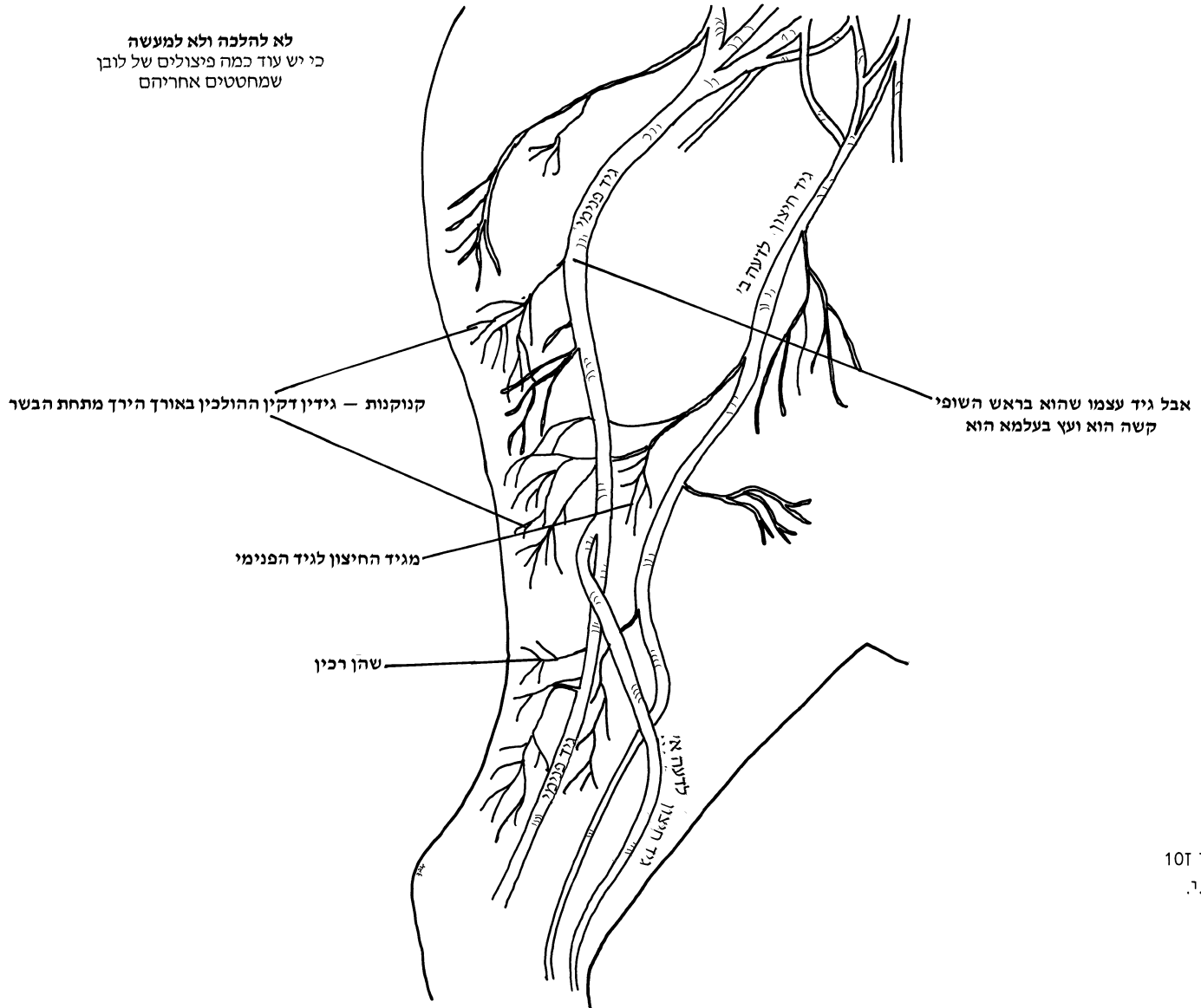

א"ר יצחק בר שמואל בר מרתא אמר רב לא אסרה תורה אלא קנוקנות שבו עולא אמר עין הוא והתורה חייבה עליו אמר אבוי כוותיה דעולא מסתברא... גיד אמר רחמנא ולא קנוקנות. רש"י קנוקנות — גידין דקין ההולכין באורך הירך מתחת הגיד הפנימי והן הן האסורין לפי שהן רכין... אבל גיד עצמו שהוא בראש השופי קשה הוא ועץ בעלמא הוא. עולא אמר — אע"פ שעץ הוא התורה חייבה עליו.

ציון 101
צ.י.

הגפן הדקים והרכים המשמשים לאחיזתו, וכך קנוקנות הגיד הן דקות ורכות ואינן כגיד שהוא עבה וקשה, וע"כ לרב אסרה תורה רק אותן כי רק בהן יש טעם, אבל לעולא התורה אסרה את הגיד עצמו אע"פ שהוא כעץ יבש, ואילו קנוקנותיו אסורות מדרבנן. כתב בס' ויעש אברהם (קובס"נ א): "כל הגידים שבירך ואינם נקובים הם גיד הנשה, והקנוקנות הם נקובים" (ואולי זהו ביאור ענין גיה"נ שהוא כעץ מפני שאינו חלול וע"כ הוא עב וקשה, אבל הקנוקנות חלולות ולכן רכות הן). וכתב הדמש"א (א, מח) שכל הראשונים כתבו בהדיא שגם לעולא אסרו לא רק את קנוקנות הגיד הפנימי האסור מדאורייתא אלא גם את קנוקנות הגיד החיצון האסור מדרבנן, כי כשאסרוהו אסרו גם קנוקנותיו עמו.

ומה שפירש"י "ההולכין באורך הירך", נ"ל שאין פירושו שהקנוקנות הולכות לאורך בשר הירך, כי אין הדבר כך (ראה בציור), אלא פירושו שהולכות בכל אורך הירך, דהיינו שנמצאות בה בכל מקום לכל אורכה. ומה שפירש"י 'מתחת הבשר', פירושו שאין הן עוברות בין נתחי השרירים של בשר הרגל כמו הגיד עצמו, אלא נכנסות לתוך נתחי הבשר עצמו.

ומ"ש "מגיד החיצון לגיד הפנימי", לכאורה היה ניתן להבין בדבריו שכוונתו שהקנוקנות הולכות ומחברות שני הגידים. אך הבנה זו אינה במציאות בגוף הבהמה, וכמו שנראה בציור שלפנינו אין הקנוקנות מחברות הגידים, אלא הולכות ומתפצלות עד אשר דק לבשר. ולכן נראה לבאר שכוונתו שהקנוקנות יוצאות מהגיד החיצון לכיוון הגיד הפנימי ומתקרבות

בירך יעקב, אב"ד). פירוש תיבת "גוממו" פירש"י לעיל (דף נ ע"א ד"ה גום) שהוא 'חתוך', וכ"פ לעיל דף נט ע"א (ד"ה גום): "חתוך ולשון משנה הוא כמו גוממו עם השופי", וכ"פ הערוך (ערך גס א): "גוממו פי' חותכו". א"כ הפירוש הוא כדפירש"י לעיל דף עב ע"ב (ד"ה גוממו): "חתוכו בשוה לשופי ונוטל את הגבוה מן השופי דדמי לגיד", וביאר בסדה"נ למהר"ץ: "על השופי פי' חותכין הגידין עם השומן הגיד בשוה לבשר", דהיינו שלר"י די לנקר את הגיד ושומנו מבשר כף הירך העגול בשוה אליו מלמעלה, ואין צריך לחטט אחריהם ואחר שרשיהם בכל מקום שהם נבלעים ונשרשים בבשר, ולכן כתב רש"י ש"עיקרו ושרשו של שומן ושל גיד מותרין". אבל לר"מ "מחטט אחריו בכ"מ שהוא, וחותך שמונו מעיקרו", ופירש"י "מכ"מ שהוא נבלע ונשרש בבשר", וכן הלכה (דסתם מתני' דלקמן דף צו ע"א כוותיה, הר"ן. ושם הורה שמואל לבר פילי כוותיה דר"מ, סמ"ג ל"ת קלט]. וכ"פ הטוש"ע סי' סד).

101. פירש"י "גידין דקין", כי קנוקנות גיד הנשה הן התפצלויות העצבים הדקות היוצאות מהעצב הגדול ומתפשטות בבשר הרגל, כמש"כ רבינו גרשום: "גידין דקין שמתפרשין מן הגיד אילך ואילך", והמאירי כתב: "גיד הנשה מסתעף לכמה ענפים". וכתב הר"ן: "והיינו דאמרין בב"ר (וישלח עח) האי פקולתא דגידא שריא וישראל קדושים נהגו בו איסור, ופי' בערוך פקולתא קנוקנות מלשון פקוקי גפנים", וכתב השאלתות (וישלח כד) שביאור שמן הוא כקנוקנות הגפן ששינו בו הקודם (צב ע"א), שהן ענפי